

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií žurnalistiky

ANALÝZA NEVĚCNÉ ARGUMENTACE JAROMÍRA
SOUKUPA V POŘADU KAUZY

Bakalářská práce

Adéla Jakoubková
Vedoucí práce: Mgr. Viktor Jílek, Ph.D.

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedených informačních zdrojů a literatury.

Práce obsahuje 76 046 znaků.

V Olomouci dne.....

.....

Poděkování

V první řadě bych ráda poděkovala Mgr. Viktoru Jílkovi, Ph.D. za veškeré rady a doporučení, které mi při vedení mé odborné práce poskytl. Dále chci poděkovat mé rodině a přátelům, kteří mi byli velkou oporou při nelehké situaci zvládnout zaměstnání na plný úvazek a psaní diplomové práce najednou. Velký dík patří mé kamarádce Kamile, která mi pomohla s korekturou.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá nevěcnou argumentací mediálního magnáta a českého podnikatele Jaromíra Soukupa v jeho publicistickém pořadu Kauzy, který byl vysílán na TV Barrandov. V tomto pořadu jsou rozebírány kauzy politického, případně společenského charakteru, kde se moderátor Jaromír Soukup snaží předat divákům jeho pohled a jeho analýzu daných případů. Pro účely práce jsem vybrala 6 epizod, které podrobím argumentační analýze. Práce je rozdělena na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. V první, tedy teoretické části najdete nastavení analytického rámce pro druhou část práce. Hlavním výzkumným cílem je zjistit, zda se ve vzorkových materiálech vyskytuje nevěcná argumentace. Pokud zjištění bude takové, že se nevěcná argumentace bude objevovat, mými vedlejšími výzkumnými cíli bude jednak zjistit četnost dílčích typů argumentačních chyb v každém jednotlivém díle, jednak také zjistit celkovou četnost nejvyužívanějšího dílčího typu nevěcné argumentace ve všech zkoumaných dílech. Dále pak budu vyhodnocovat, ve kterém dílu se J. Soukup dopustil nejvíce argumentačních chyb. Závěrečná komparace přinese výsledek, zda Jaromír Soukup v pořadu Kauzy používá nevěcnou argumentaci, kterých dílčích typů nevěcné argumentace se dopustil a kterých naopak nikoli.

Klíčová slova

Argumentace, analýza, argumentační chyby, TV Barrandov, kauzy, Jaromír Soukup

Annotation

This bachelor thesis deals with the non-consensual argumentation of the media magnate and Czech businessman Jaromír Soukup in his journalistic programme Causes, which was broadcast on TV Barrandov. In this programme, cases of a political or social nature are analysed, where the presenter Jaromír Soukup tries to convey to the viewers his point of view and his analysis of the cases. For the purpose of this thesis I have selected 6 episodes which I will subject to argumentative analysis. The thesis is divided into two main parts - theoretical and practical. In the first, the theoretical part, you will find the setting of the analytical framework for the second part of the thesis. The main research aim is to find out whether non-consensual argumentation occurs in the sample materials. If the findings are such that non-consensual argumentation does occur, my secondary research objectives will be both to find out the frequency of the sub-types

of argumentation errors in each individual work, and also to find out the overall frequency of the most used sub-type of non-consensual argumentation in all the works examined. Then I will evaluate in which episode J. Soukup committed the most argumentative errors. The final comparison will give the result of whether Jaromír Soukup uses non-consensual argumentation in the programme Causes, which sub-types of non-consensual argumentation he committed and which ones he did not.

Key words

Argumentation, analysis, argumentation errors, TV Barrandov, cases, Jaromír Soukup

OBSAH

Úvod.....	7
Teoretická část	
1. Publicistika.....	10
2. Argumentace.....	11
2.1. Definice argumentace a argumentu.....	11
2.2. Složení argumentace.....	12
2.3. Argumentační výpověď.....	12
2.4. Dělení argumentace.....	13
2.4.1. Argumentace věcná.	14
2.4.1.1. Argumenty příkladem.....	15
2.4.1.2. Argumenty z analogie.....	16
2.4.1.3. Argumenty skutečnou autoritou.....	16
2.4.1.4. Argumenty o příčině.....	17
2.4.1.5. Argumenty deduktivní.....	17
2.4.2. Argumentace nevěcná.....	18
2.4.2.1. Argumentum ad baculum/baculum.....	19
2.4.2.2. Argumentum ad hominem.....	20
2.4.2.3. Argumentum ad auditorem.....	22
2.4.2.4. Argumentum ad ignorantiam.....	22
2.4.2.5. Argumentum a contrario.....	23
2.4.2.6. Argumentum a silentio.....	23
2.4.2.7. Argumentum ad misericordiam.....	24
2.4.2.8. Argumentum ad metum.....	24
2.4.2.9. Argumentum ad invidiam.....	25
2.4.2.10. Argumentum ad populum.....	25
2.4.2.11. Argumentum ad verecundiam.....	26
2.4.2.12. Argumentum ad absurdum.....	27
2.4.2.13. Argumentum ad amicitiam.....	28
2.4.2.14. Argumentum ad consequentiam.....	28
2.4.2.15. Argumentum ex concessis.....	28
2.4.2.16. Amfibolie.....	29
2.4.2.17. Falešná stopa.....	29

2.4.2.18.	Omyl z nesprávné příčiny.....	30
2.4.2.19.	Strašák.....	30
2.4.2.20.	Petitio principii.....	31
2.4.2.21.	Chybná analogie.....	31
2.4.2.22.	Entyméma.....	32
2.4.2.23.	Omyl formální.....	32
2.4.2.24.	Omyl logický ve výpovědi.....	33

Praktická část

3.	Metodologie.....	34
4.	Analýza.....	34
4.1.	Díl 6. 12. 2017.....	35
4.2.	Díl 28. 2. 2021.....	35
4.3.	Díl 3. 3. 2021.....	37
4.4.	Díl 10. 3. 2021.....	37
4.5.	Díl 17.3. 2021.....	37
4.6.	Díl 7. 4. 2021.....	38
	Sumarizační tabulka.....	41
	Závěr.....	41
	Seznam použité literatury.....	44

Úvod

S argumentací se setkáváme téměř každý den a je běžnou součástí mezilidské komunikace. Ve své bakalářské práci budu tuto problematiku zkoumat a analyzovat na několika dílech publicistického pořadu generálního ředitele TV Barrandov Jaromíra Soukupa – Kauzy. Důvodem výběru byla má osobní zvědavost, zda televizní magnát, který je známý tím, že svými výstupy ovlivňuje statisíce diváků, používá určité manipulační techniky v rámci nevěcné argumentace, zda opravdu apeluje především na důvěřivost, neznalost a city diváků, či argumentuje správně a argumentačních chyb se nedopouští a jeho nálepka manipulátora je tak udělena neprávem.

Jak již bylo zmíněno výše, jedná se o publicistický pořad, který má investigativní charakteristiku. Obdobné pořady se vyznačují snahou o serióznost a snaží se přijít s investigativním výzkumem nějakého aktuálního tématu, který má ve většině případech politický nebo společenský kontext. Velká většina dílů tohoto pořadu má monologický charakter, ale v některých dílech se objevují hosté, kteří probírají s Jaromírem Soukupem vybraná témata. Vzhledem k tomu, že některé argumentační fauly se používají jako opoziční prostředek, usoudila jsem, že aby výzkumný vzorek měl širší spektrum, je vhodné vybrat jak díly monologického charakteru, tak díly, kde Jaromír Soukup má prostor oponovat pozvanému hostovi.

Hlavním cílem této práce je zanalyzovat a následně vyhodnotit, zda Jaromír Soukup používá nevěcnou argumentaci. Jedním z dílčích cílů bude zjistit četnost typů nevěcné argumentace, nastavených v teoretické části, a to jak v celkovém materiálu v podobě vybraných dílů pořadu Kauzy, tak poté četnost typů nevěcné argumentace ve zmiňovaných dílech jednotlivě. Uvedu také, který typ používá J. Soukup v celkově sledovaném materiálu nejvíce, ale také vyhodnotím nejvíce používaný typ v každém jednom zkoumaném dílu.

V první části se budu věnovat taxonomii věcné a nevěcné argumentace, kde budu vycházet z rešerše odborné literatury. Touto problematikou se zabývá mnoho autorů, proto je nutné uvést především ty stěžejní jako je K. Szymanek, který vytvořil terminologický slovník zabývající se argumentací, A. Weston, dle kterého jsem rozdělila věcnou argumentaci, protože jasně a konkrétně vytyčil, jak by měl věcný argument vypadat. Dalšími autory, dle kterých byla zpracována taxonomie jsou E. Lotko, M. Jelínek a B. Švandová. V několika případech došlo ke shodě autorů v dané problematice argumentace, neváhala jsem tedy jimi doplnit a případně

podpořit tvrzení vybraných autorů. V rámci jednotlivých dílčích typů argumentace se Szymanek rozsáhle věnuje každému typu jednotlivě, oproti tomu například Bartošek v rámci argumentačních chyb, týkajících se emocí, rozlišuje pouze apel na vyšší emoce a základní lidské motivy, což problematiku zužuje. Vzhledem k cíli to není žádoucí, z toho důvodu jsem tedy autory selektovala na takové, kteří se problematice věnují více komplexně. K obdobným zúžením došlo i u jiných autorů. Proto kvůli účelu bakalářské práce bylo vhodné si zvolit jako nejvíce relevantního autora K. Szymanka, který se problematice věnuje nejpodrobněji.

Teoretická část bude obsahovat popis sledovaného materiálu, tedy publicistiku. Za účelem uchopení záměru Jaromíra Soukupa ve sledovaném pořadu budu stručně charakterizovat funkci publicistického stylu a persuade. Druhá část teorie se zabývá argumentací, kde je nutné definovat argumentaci jako takovou, dále co je to argument, argumentační výpověď a také z čeho je argument složený. Stručně charakterizují typy věcné argumentace, především kvůli orientaci, jak by měl správně věcný argument vypadat. Nicméně z důvodu cíle práce není třeba věcnou argumentaci více rozvádět, protože k analýze je nutné především identifikovat argumentaci nevěcnou.

V další části nejprve shrnu a vytyčím, co je to nevěcná argumentace a následně se budu podrobněji věnovat jednotlivým dílčím typům nevěcné argumentace, adekvátní strukturu i definici převážně podle Szymanka, za účelem nabytí dostatečného teoretického rámce nezbytného pro následnou analýzu. Je také podstatné zmínit, že v této bakalářské práci uvedu pouze ty chyby v argumentaci, které Szymanek vysvětluje podrobněji a zároveň se bude jednat o ty dílčí typy nevěcné argumentace, které jsou obecně nejpoužívanějšími. Jelikož se jedná o velice komplexní problematiku, která by rozsah práce velice roztáhla, bylo nutné ostře vytyčit sledované typy nevěcné argumentace. Získané znalosti budu reflektovat již v první části, a to za pomoci jednoho nebo dvou konkrétních příkladů jednotlivých typů, které se vyskytovaly v projevu Jaromíra Soukupa. Pokud J. Soukup ve vybraných dílech typ argumentace nepoužije, uvedu příklad z literatury. V úseku věnovanému metodologii uvedu, jak jsem při analýze postupovala. Získaný teoretický rámec následně aplikuji v druhé části, která bude praktická. Vzorky výzkumu v praktické části budou jednotlivé díly pořadu Kauzy Jaromíra Soukupa, na kterých určím, zda se v 6 zkoumaných dílech publicistického pořadu vyskytuje nevěcná argumentace. Vše budu zaznamenávat do tabulek, díky kterým přehledně určím četnost dílčích typů nevěcné argumentace a následně vyhodnotím hlavní i dílčí cíle.

Výsledkem práce bude zhodnocení analýzy vzorků z 6 epizod pořadu J. Soukupa pečlivě zapsaných do tabulky. Na základě této tabulky jasně vyplyne, zda J. Soukup používá nevěcnou argumentaci a konkrétně které typy nevěcné argumentace se vyskytují nejvíce. Popřípadě uvedu i ty, které se vyskytovaly nejméně nebo vůbec, bude-li některý typ vyčnívat v celkovém srovnání, co se nejmenší četnosti týče. Pokud to zjistit nepůjde, nebude to možné vyhodnotit a následně uvést. V závěru budou prezentovány výsledky výzkumu, na základě kterých bude zjištěno, zda se naplnil hlavní cíl i cíle dílčí.

Teoretická část

1. Publicistika

Předmětem zkoumání práce je publicistický pořad Jaromíra Soukupa Kauzy. Ve vybraných dílech jsem pozorovala monologické i dialogické výstupy J. Soukupa, které v užším slova smyslu řadíme do publicistiky.

Publicistický styl zahrnuje sdělení produkovaná širokou množinou původců – novináři, státními orgány, politiky, stranami, sdruženími, výrobními podniky, občany atd., která jsou určena veřejnosti, širokému publiku, ale i popřípadě určitým způsobem vymezenému publiku. Cílem tohoto stylu, je informovat o společenském dění, dále pak přesvědčovat a ovlivňovat, motivovat, získávat, edukovat, bavit nebo esteticky naplňovat. Tento styl tak nese mnoho funkcí – informativní, přesvědčovací a získávací, persvazivní, edukativní, zábavní.¹

M. Čechová a kol. za typické nepovažuje jen předávání informací, ale také jejich hodnocení, analýzu, komentování apod. J. Bartošek zdůrazňuje, že úkolem informace v charakteristice dílčí oblasti, je komentovat, hodnotit, přesvědčit, získat a vybízet adresáta. Společně s Jakobsonem konstatují: „*Publicistické texty pak vyjadřují především postoj autora sdělení k lidem i světu a jsou emotivní (expresivní): směřují k dojmu jisté emoce (pravdivé nebo fingoané) zaměřené na adresáta.*“²

Přesvědčování neboli persuade (z lat. Persuadere – přemlouvat, persuasio – přesvědčení, víra, názor) se často vyskytuje v publicistice, jedná se vědomé užívání znaků a symbolů, zvláště psaného a mluveného slova se záměrem ovlivnit něčí přesvědčení, nějaký postoj nebo rozhodnutí. Cílem persuade není podle Szymanka jen logicky správně prokázat oprávněnost a správnost nějakého názoru, ale záludným cílem je také získání vlivu na danou osobu či skupinu osob. Oblast segmentu persvazivního a získávacího často bývá označována jako analytická publicistika. Podle profesora Jílka představuje základní úsek publicistické dílčí oblasti a reaguje ve většině případech na nějakou dříve medializovanou událost, skutečnost nebo problematiku v oblastech jako je politická, ekonomická, sociální, kulturní, sportovní apod. Předmět zájmu bývá kromě zopakování a rozšíření původní informace také analyzován, hodnocen, přičemž je žádoucí vystihnout také jeho podstatu.³

¹ Jílek V. Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty: studijní text pro distanční Studium, 2009, str. 52.

² Bartošek J. Jazyk současné české politiky, 1997, str. 63.

³ Jílek V. Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty: studijní text pro distanční

Co se textů týče, ty obsahují postoj původce komunikátu k předmětu komunikace, kde je záměrem ztotožnění příjemce se závěry. Původce komunikátu se tedy snaží, aby adresát přijal jeho závěr, případně aby konal ve smyslu vložené intence.⁴ Mluvené komunikáty ve zkoumané práci mají spíše charakter sdělení dominantně připravených, kde bude pravděpodobně přítomna i záměrná pragmatická stylizace projevující se přepínáním kódu, například používáním obecné češtiny nebo různých slangů za účelem přiblížit se cílové skupině.⁵

2. Argumentace

Argumentujeme, když se něco snažíme vysvětlit, když řešíme nějaký problém, snažíme se někoho o něčem přesvědčit nebo chceme-li něco ospravedlnit. Hlavní motivací komunikátora je cíl něčeho konkrétního dosáhnout. Pokud se rozhodneme, že s něčím souhlasíme, měli bychom tvrzení zdůvodnit, vysvětlit, případně i zamítnout.⁶

2.1. Definice argumentace a argumentu

Argumentace je způsob, kterým se snažíme přesvědčit druhou osobu o správnosti našeho názoru, tvrzení nebo stanoviska. S ohledem na komplexnost a interdisciplinární povahu tohoto jevu je nepochybné, že existuje více pohledů na jeho popis, definice, i funkce. Podle teorie řečových neboli mluvních aktů (J. L. Austin) patří argument do ilokučních řečových aktů, které charakterizuje nějaký komunikační záměr, úmysl nebo cíl.⁷ J. Bartošek argumenty označuje jako racionální úsudky, které jsou získávány indukcí, dedukcí, statistickými údaji, konstatováním uznávané skutečnosti, analogií nebo uznávanou autoritou.⁸ V širším pojetí je argumentace součástí rétoriky, která se zabývá řečnickým projevem za účelem přesvědčit posluchače. Najdeme zde tedy persvazivní funkci. Argument je většinou prezentován v rámci rozsáhlejší výpovědi, kterou nazýváme argumentační výpověď. Cílem argumentace je nalezení tvrzení, které je možné relevantně využít pro odvození určitého závěru argumentu.⁹

Dalším pohledem na význam pojmu argument přispívá Szymanek, vysvětluje ho ve smyslu chápání tradiční logiky, tedy jako střední termín *sylogismu*.¹⁰ V širším pojetí se jedná o

Studium, 2009, str. 86.

⁴ Jílek V. Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty: studijní text pro distanční Studium, 2009, str. 86.

⁵ Jílek V. Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty: studijní text pro distanční Studium, 2009, str. 53-54.

⁶ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 101.

⁷ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 101.

⁸ Jílek. Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů, 2009, str. 87.

⁹ J. Kraus, Rétorika a řečová kultura. Praha, 2004, str. 34

¹⁰ Sylogismus – z řečtiny, znamená logický úsudek, rozhodnutí.

libovolné deduktivní pravidlo se dvěma premisami. Obsahuje spojovací člen, který se v závěru nevyskytuje.¹¹

2.2. Složení argumentace

Podle Švandové má každý argument dvě části a tím je to, co argument tvrdí a co zdůvodňuje – tedy **závěr**. To, co uvádí jako důvod pro tento závěr, nazýváme **premise**. Argument může mít více premis. Pokud je tvrzení podpořeno alespoň jedním nebo více důvody, můžeme výpověď považovat za argument.¹² Szymanek ve svém terminologickém slovníku uvádí, že s argumentem neboli úsudkem se setkáváme tehdy, pokud pro potvrzení názoru T jsou předkládány nějaké výroky $P_1, P_2, P_3, \dots P_n$; které nazýváme premisami. Podle Bartoška při argumentaci můžeme postupovat obousměrně, a to jednak pomocí indukce – od premis k tezi, kde na základě dvou či více premis vyplyne obecně platný závěr a jednak díky dedukci – od teze, kdy najdeme konkrétní premisy, které potvrzují vyřčenou tezi.¹³ Stejný princip popisuje E. Lotko, který tvrdí, že se jedná o usuzování, kde jsou přítomny premisy, ze kterých se snažíme vyvodit závěr a zdůvodňování, kde je známý závěr (tezi), ke kterému hledáme premisy (argumenty), ze kterých by mohl být logicky odvoditelný.¹⁴

Švandová uvádí, že argument a jeho části lze rozpoznat podle používání charakteristických slov, signalizujících premisu nebo závěr. Premisy často bývají uvozeny slovy: *protože, jestliže, neboť, aby, kdyby*. Závěr pak pomocí slov: *proto, tedy, pak, tudíž, takže, z toho vyplývá...*¹⁵ V některých případech se spojky ve struktuře výpovědi používají složitějším způsobem.¹⁶

2.3. Argumentační výpověď

Jak již bylo výše zmíněno, argument je většinou prezentován v rámci rozsáhlejší výpovědi, kterou nazýváme **argumentační výpověď**. Szymanek ve svém terminologickém slovníku uvádí následující části, ty se však nemusí nikoliv nutně objevit, a nikoliv v uvedeném pořadí:

- a) počáteční úvahy, které vymezují typ a téma problému;
- b) vysvětlení, údaje, které mají vliv na pochopení obsahu premis;
- c) připomenutí určitých faktů, popis stavu věcí, případně vývoje problému, výpovědí jiných osob, na které argumentující chce navázat;

¹¹ K. Szymanek. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 48.

¹² Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 103.

¹³ J. Bartošek. Jazyk současné české politiky, 1993, str. 33.

¹⁴ E. Lotko. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 131.

¹⁵ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 104.

¹⁶ K. Szymanek. Umění argumentace, 2004 str. 41.

- d) prvky, kterými se fakt argumentace prezentuje, mimo jiné slova jako *protože*, *poněvadž*, *a tedy*;
- e) prezentace argumentů, které podporují jednotlivé premisy, tzv. podargumenty;
- f) prvky, které mají ovlivnit adresáta argumentu, např. udržet pozornost, vzbudit zájem o dané téma, vyvolat žádané emoce, estetické pocity a případně omezi kritičnost adresáta;
- g) vyjádření nějakého vnitřního stavu řečníka a jeho vztahu k předmětu argumentace.

Obsah argumentační výpovědi může být předkládán s použitím stylistických prostředků pro vyjádření, jako jsou různé figury, rétorické tropy, různé zkratky a neúplné věty, citáty, anekdoty, přísloví a průpovědi nebo také odkazování k dřívějším myšlenkám.

Argumentační výpověď se podle Szymanka může lišit její délkou, od jednoduché věty až po výpověď, která zabere celé svazky. Identifikovat argumentační výpověď lze podle jejího kontextu, znaků její struktury, viditelného vztahu mezi potvrzeními, která jsou v argumentační výpovědi obsažena, také podle povědomí o tom, jaký je záměr argumentujícího či při použití spojek, které slouží k identifikaci premis a závěru.¹⁷

V rámci práce je nutné uvést proces zvaný **standardizace argumentu**. Výsledkem standardizace je uspořádaný systém výroků argumentu, který využívá konkrétně sestaveného modelu vrstvení jednotlivých premis nad sebe, s tím, že závěr je umístěn na konci modelu, který je pak následně vhodný pro další analýzu.¹⁸ Bývá znázorňován jako:

P₁: První premisa argumentu

P₂: Druhá premisa argumentu

Z: Závěr plynoucí z premis

2.4. Dělení argumentace

Podle způsobu vedení argumentace rozlišujeme argumentaci na **argumentaci věcnou** (*argumentum ad rem*), opírající se o fakta, poznatky a na **argumentaci nevěcnou** (*argumentum*

¹⁷ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 40-41.

¹⁸ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 44.

ad hominem), při které není záměrem odůvodnit tvrzení na základě věcných faktů, jedná se o důkaz bez obecné platnosti, který bývá často zaměřen na protistranu.¹⁹

2.4.1. Argumentace věcná

Argument je věcně správný, pokud je každá z jeho premis pravdivá, nebo alespoň dostatečně věrohodná. Důležitou etapou analýzy argumentu je zvážení věrohodnosti jeho předpokladů, tedy zkoumání věcné správnosti argumentu.²⁰ S věcností rozhodně souvisí míra pravdivosti. Před popisem věcné argumentace je třeba zmínit nástin základů formální logiky.

Stručně tedy zmíním logické vyplývání, které představuje specifický vztah mezi výroky, který nastane, když jeden výrok dává důvod pro uznání toho druhého výroku.²¹ Logické vyplývání závisí výhradně na logické formě výroků. Ta se vyjadřuje formulí, kde jsou ve výroku užity logické konstanty, mezi něž řadíme výrazy – *každý, žádný, některý, není pravda, že, a, nebo, jestliže...pak, tehdy a jen tehdy* atd. Tyto výrazy jsou ve výrocih formou proměnné a jejich nahrazení nemá vliv na logické vlastnosti výrazu. Základní definice zní:

D1. Z výroku R vyplývá výrok N, když není možné, aby bylo současně R pravdivé a N nepravdivé.

Tuto definici lze zobecnit pro případ vyplývání výroku z celého souboru výroků:
D2. T výroků P, Q, R vyplývá výrok N, jestliže není možné, aby byly současně výroky P, Q, R pravdivé a N nepravdivý.²²

E. Lotko tvrdí, že pokud chceme zdůvodnit nějakou pravdivou tezi, je důležité respektovat určitá logická pravidla. Především jde o splnění následujících podmínek – první podmínkou je, že teze musí vyplývat z argumentů, druhou podmínkou je pravdivost argumentů, protože z nepravdivých premis může vyplynout nepravdivý závěr.²³

¹⁹ E. Lotko. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 132.

²⁰ K. Szymanek. Umění argumentace, 2004, str. 27.

²¹ K. Szymanek. Umění argumentace, 2004 str. 103.

²² K. Szymanek. Umění argumentace, 2004 str. 105.

²³ E. Lotko. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 131-132.

Správné usuzování, při kterém vyvozujeme podle logických pravidel nějaké tvrzení, je podle Lotka základem argumentace.²⁴ Argumenty platné z logického hlediska jsou podle Švandové ty, jejichž závěr logicky vyplývá z premis díky apriorní logické formě.²⁵

Klapetek uvádí, že věcný argument se bude považovat za silný, jedná-li se o důkaz *ad oculos*, tedy očividný. Díky jasnému důkazu je možné dokázat a přesvědčit, ale není to však jistotou. Dále je podle Klapetky dobré použít jako argument fakta, data, měřitelné údaje nebo nějaký vědecký důkaz. Výběr těchto faktů a dat by měl být velmi selektivní a správně interpretován.²⁶

Při správné argumentaci bychom měli požadovat, aby předpoklady byly spojeny se závěrem zdůvodňující vazbou, která vytváří racionální podklad pro následné uznání závěru na základě předpokladů. Pokud není přítomna jakákoliv zdůvodňující vazba mezi předpokladem a závěrem, argument by se dal považovat za zcela bezcenný. O takovém argumentu podle Szymanka řekneme, že nesplňuje podmínku relevance.²⁷

V rámci věcné argumentace uvedu pojem **axiom** (lat. hodnota, předpoklad), který se v axiomaticko-deduktivních systémech označuje za základní premisy systém tvrzení neboli takové, které lze přijmout bez důkazu. Szymanek uvádí, že za axiomy považujeme tvrzení, která někdo s jistotou uznává a která hrají důležitou roli v jeho názorech. Obecně se dá říct, že axiom se pokládá za platný, tudíž se nemusí dokazovat.²⁸

2.4.1.1. Argumenty příkladem

Szymanek ve svém slovníku definuje jako argument odvolávající se na takový příklad, v němž se odkazuje na vlastnosti nějakého prvku jako dostačující předpoklad pro potvrzení teze. Využívá se k účelům jako je prokázání pravdivosti věty, která potvrzuje existenci předmětu s charakteristickými vlastnostmi. Může sloužit také jako protipříklad, sloužící k vyvracení dané teze nebo k částečnému zdůvodnění obecné teze.²⁹

Podle Westona by argumenty příkladem měly být založeny na jednom nebo více relevantních a reprezentativních příkladech, pro větší důvěryhodnost je lepší užít příkladů více. Spolehlivé

²⁴ E. Lotko. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 135.

²⁵ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 137.

²⁶ M. Klapetek. Komunikace, argumentace, rétorika. Str. 90-91.

²⁷ K. Szymanek. Umění argumentace, 2004, str. 33.

²⁸ K. Szymanek. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 73.

²⁹ K. Szymanek. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 51.

premisy by měly adekvátně podpořit generalizaci. Weston také považuje za důležité uvést i nějaký protipříklad, pokud to situace vyžaduje.³⁰

Švandová uvádí, že za dobré argumenty pomocí příkladů považujeme ty, které jsou takzvané silně induktivní. Usuzovat dle úplné indukce znamená, že uvedeme všechny případy, na který se zobecnění vztahuje.³¹

2.4.1.2. Argumenty z analogie

Weston i Švandová se shodují, že argumenty z analogie se vyznačují jedním specifickým příkladem, který je velice podobný tomu, o němž chceme dokázat, že má podobnou charakteristiku. Velmi důležitá je relevantnost příkladu.³²

Weston věnuje pozornost vyhodnocování použitého argumentu z analogie, kde první premisa argumentu analogií obsahuje tvrzení o příkladu použitém jako analogie, přičemž bychom si měli být jisti, že je premisa pravdivá. Druhá premisa v argumentu z analogie tvrdí, že premisa první je podobná příkladu, o němž se vyvozuje závěr.³³

2.4.1.3. Argumenty skutečnou autoritou

Švandová popisuje tento typ jako takové argumenty, které zaručují věrohodnost svých závěrů citováním osoby nebo dané organizace, od nichž je informace přebrána.³⁴

Szymanek definuje tento typ ve svém terminologickém slovníku velice podobně a dodává, že také existuje argumentace skupinovou autoritou, kde se uvádějí názory skupin, např. okruh vědců, představitelů nějaké profese, instituce nebo se odkazuje na názor zastávaný „všemi“, kde panuje tzv. „všeobecný souhlas“ – *consensus omnium*.³⁵ U tohoto typu argumentu podle Szymanka „autorita“, na kterou se při argumentaci odvoláváme, nemusí být někým schopným, známým a těšícím se úctě či slávě.³⁶

Weston, Szymanek i Švandová se shodují, že je důležité zvážit, zda daná osoba, instituce, ... je skutečně expertem v dané oblasti.

³⁰ A. Weston. A Rulebook for Argument. str. 10-17.

³¹ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 143.

³² A. Weston. A Rulebook for Argument, str. 19. Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 143.

³³ A. Weston. A Rulebook for Argument, str. 21.

³⁴ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 147.

³⁵ K. Szymanek. Umění argumentace, 2004, str. 67.

³⁶ K. Szymanek. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 49.

Szymanek uvádí, že expert (*lat. Expertus* – zkušený) není nutně vědec nebo profesionál pro danou oblast, ale je to někdo, kdo má dostatečné znalosti, přístup k informacím a je schopný věrohodné prezentace a správného hodnocení.³⁷

Pro větší kredibilitu je nutné uvádět zdroj informací při užívání tohoto typu argumentu. Weston tvrdí, že nejlepším zdrojem většinou bývá někdo nestranný bez jakéhokoliv zájmu v rámci dané oblasti.³⁸

2.4.1.4. Argumenty o příčině

Švandová definuje tento typ jako usuzování ze současného výskytu (korelace) jevů na příčinnou vazbu mezi nimi.

Schéma:

Jev A je v korelaci s jevem B.

Proto je jev A příčinnou jevu B.

Švandová dále tvrdí, že hledání příčiny A nějakého jevu B je záležitostí empirických věd. Většinou se pro vysvětlení postupů, které vedou od příčin k následkům, používá abstraktní teorie s převahou matematiky.³⁹ Weston uvádí, že důkaz pro tvrzení o příčině je většinou korelací mezi dvěma událostmi nebo mezi typy událostí.⁴⁰

Při usuzování, zda se jedná o validní argument o příčině bychom se podle Švandové měli řídit podle těchto pravidel, a to zaprvé prošetřit, jestli korelace není pouhou časovou shodou. Zadruhé vysvětlit, jak vede příčina k následku, zatřetí prošetřit, kterým směrem příčina působí, jestli od jevu A k jevu B nebo naopak a zda se dané jevy neovlivňují navzájem. Začtvrté zjistit, zda korelované jevy nemají společnou příčinu, která je způsobuje oba. Posledním pravidlem je uvést nejpravděpodobnější a nejpřirozenější příčinu jevu.⁴¹

2.4.1.5. Deduktivní argumenty

Podle Westona je tento typ argumentu založený na pravdivých premisách, díky kterým musí být pravdivý i závěr. Správně formulované deduktivní argumenty nazýváme argumenty validní.

³⁷ K. Szymanek. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 49.

³⁸ A. Weston. A Rulebook for Argument, str. 29.

³⁹ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 145.

⁴⁰ A. Weston. A Rulebook for Argument, str. 32.

⁴¹ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 145.

⁴² Szymanek ve své knize zmiňuje, že se často stává, že závěr z předpokladů argumentu logicky nevyplývá, ale logicky vyplývá z předpokladů a nějakých dalších pravdivých výroků. V širším smyslu tedy Szymanek definuje toto schéma deduktivního argumentu:

Říkáme, že argument s předpoklady A, B, C, ... a závěrem Z je deduktivní vzhledem ke znalosti pravdivých výroků U, W, Z, ... když:

- z předpokladů A, B, C, ... závěr logicky nevyplývá,
- z předpokladů A, B, C, ... spolu s výroky U, W, Z, ... logicky vyplývá závěr Z.

Takový argument nazýváme též deduktivní v širším smyslu. Výroky U, W, Z, ... se často nazývají entymématické, domyšlené nebo skryté předpoklady. ⁴³

Szymanek definuje deduktivní argument i ve smyslu užším, a to jako argument, v němž závěr logicky vyplývá z předpokladů a lze zde přenést celou jistotu, s níž byly přijaty předpoklady, korektně aplikovat na závěr. Szymanek také tvrdí, že vyřešení problému, zda daný argument skutečně je nebo není deduktivní, záleží na znalostech osoby, která argument zkoumá. ⁴⁴

2.4.2. Argumentace nevěcná

Nevěcné argumenty označuje Švandová za chybné argumenty (*lat. Fallaciae*) nebo také za špatné, neplatné, zavádějící, záludné, úskočné, klamné. ⁴⁵ Argumentace nevěcná má mnoho variant, kde řečník může být přesvědčen o správnosti, nevěcnost je tak nezáludná a nevědomá. Pokud se však řečník uchyluje k záludným argumentačním úskokům, dostáváme se tak k tzv. *eristickým taktikám*. ⁴⁶ Tyto úskoky, klamy se obecně nazývají jako **sofismata** (řec. sóphisma – *klam, úskok*). Tento druh klamné argumentace záměrně a cílevědomě využívá nepravdivých, respektive zdánlivě pravdivých argumentů a opírá se o zneužívání logických chyb a o zdůvodňování tezí, které neplynou z argumentů. Hlavním cílem je podle Lotka zmást posluchače nebo případně partnera v diskusi do nesnází, aby se dopustil logické chyby nebo

⁴² A. Weston. A Rulebook for Argument, str. 40.

⁴³ K. Szymanek. Umění argumentace, 2004, str. 39-40.

⁴⁴ K. Szymanek. Umění argumentace, 2004, str. 40.

⁴⁵ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 135.

⁴⁶ Eristické taktiky – jedná se o zvláštní typ nevěcné a klamné argumentace, která cíleně využívá nepravdivých argumentů. Cílem je zmást posluchače nebo ho dostat do nesnází, aby se dopustil logické chyby, věcného omylu apod. (E. Lotko, Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 133.)

věcného omylu.⁴⁷ Pro porozumění argumentaci a rozpoznání chyby v argumentu je potřebné vědět, které pravidlo pro sestavení dobrého argumentu bylo porušeno, uvádí Švandová.⁴⁸

V argumentaci existuje mnoho logických chyb, kterými se zabývali filozofové jako Aristoteles, který rozlišil chyby na způsobené jazykem a ty, které jazykem způsobeny nejsou a dále popsal i omyly, které nespádají ani do jednoho zmíněného případu. Bacon zkoumal příčiny chybných vědeckých úvah, přičemž rozlišil idoly rodu – příčiny spočívající v samotné lidské přirozenosti, které jsou spojeny s lidskými nedostatky, např. tendence po antropomorfizaci, dále idoly tržiště – tedy používání nepřesností, mnohoznačnosti a nejasnosti a v neposlední řadě také idoly jeskyně, které vyplývají z jedinečných vlastností člověka. Descartes se věnoval nevěcné argumentaci v rámci zdrojů omylů v nedokonalosti vůle a konání. Locke, který analyzoval typické formy chybného myšlení a ukazoval příčiny vzniku mylných přesvědčení jako například nedostatek kritičnosti, setrvávání pod vlivem již jednou vytvářených názorů, uznávání pouze takových soudů, které se shodují s předem přijatými domněnkami, dále podléhání vlivu emocí, tužeb, žádostí, rozumová lenost nebo vliv falešných autorit.⁴⁹

V následujících kapitolách budou vyjmenovány dílčí typy nevěcné argumentace, které jsou stěžejní pro praktickou část.

2.4.2.1. Argumentum ad baculum/baculum

Szymanek vysvětluje argumentum ad baculum neboli argument hole jako vyhrožování použitím síly v argumentaci za účelem vynucení určitých konání či jejich zanechání. Může se jednat o hrozby, ultimáta, zločinná vymáhání. V některých pojetích je argument *ad baculum* brán jako vyvolávání strachu, následné pocity pak mohou pomoci v dosažení persuasivních cílů.⁵⁰ Tvrzení podporuje Lotko ve svém díle Kapitoly ze současné rétoriky, kde dodává, že v případě nesplnění požadavků řečníka, se použije praktik nátlaku, fyzické síly jako protiopatření.⁵¹

Př.1 „*Totěž, co ty, říkal jeden člověk, kterého nedávno vylovili z řeky mrtvého.*“⁵²

Př.2 „*A pak je tady ještě druhá věc, kterou chci říct. Ten konkurzní správce Monsport nemá zpeněžovat pouze tyto domy v Horoměřicích, on musel zpeněžovat všechny majetek, všechny*

⁴⁷ E. Lotko. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 132.

⁴⁸ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 136.

⁴⁹ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 217.

⁵⁰ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 55.

⁵¹ Lotko, E. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 133.

⁵² Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 55.

*pozemky, všechny nemovitosti, všechny peníze, pohledávky, veškeré majetkové hodnoty, které v konkurzní podstatě toho H systému byly. A já vám **garantuju**, že už teď pracujeme na tom, abychom pečlivě prozkoumali, co všechno tam bylo a co všechno se prodalo. To nezní jako výhrůžka.*⁵³

2.4.2.2. Argumentum ad hominem

Argument týkající se člověka, mířený na člověka. Szymanek tento „útok“ definuje jako argument, jímž se oponuje tvrzení nebo argumentace nějaké osoby poukazováním na znaky dané osoby (jednání, názor, původ, pohlaví, ...) Chybí u něj zřetelný závěr a většinou je použit jako vyvolání psychického vlivu. *Ad hominem* často pomíjí skutečnost kontroverze a nemá žádnou meritorní hodnotu. Důležitou roli hraje vztah mezi osobou a jí prohlašovanými tvrzeními. Mezi těmito póly najdeme mnoho mezistupňů a v mnohých z nich je těžké objektivně a jednoznačně ohodnotit vztah mezi předmětem argumentace a argumentující osobou.

K *ad hominem* podle Szymanka řadíme také **ad personam**, které například E. Lotko zmiňuje jakožto samostatný typ nevěcné argumentace. V praktické části práce se na *ad personam* bude nahlížet jako na spadající pod *argumentum ad hominem* podle Szymanka. *Ad personam* (lat. argument k sobě) je jedním z nejvyužívanějších triků v argumentaci. Jedná se o osobní slovní útok, který nebývá konstruktivní, protože velmi často opouští téma sporu, součástí této argumentace mohou být nadávky, vysmívání nebo urážky. Taková argumentace znehodnocuje dobré mravy a racionální diskusi.

Dalším způsobem argumentace *ad hominem* je pošpinění osoby protivníka v očích diváků, poroty, veřejnosti. Osoba je následně méně důvěryhodná a jedná se tak o účinnou manipulativní techniku, zmiňuje Szymanek.⁵⁴

Švandová a Szymanek uvádí také jako další druh argumentu *ad hominem* a to **tu quoque**. (lat. ty také). Szymanek na to nahlíží jako poukazování na vzájemný rozpor tvrzení a jednání protivníka. V odpovědi na kritiku je protivníkovi vytýkáno, že jeho jednání je identické s tím, které kritizuje.⁵⁵ Typ *tu quoque* budu v praktické části sledovat také v rámci *ad hominem*.

⁵³ Kauzy Jaromíra Soukupa z 28. 2. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 21:55 – 22:26 min.

⁵⁴ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 57-58.

⁵⁵ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 60.
Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 164.

Vyjadřování postojů používáním nálepek (tzv. nálepkování) řadíme také k argumentu ad hominem. Bartošek a Schopenhauer⁵⁶ na to nahlíží jako zaujímání osobního (subjektivního) stanoviska k objektivní informaci. Stanovisko však nemusí nutně být osobní, ale může se jednat i o stranické, skupinové, třídní atd.⁵⁷ *Nálepkování* budu brát v praktické části jako samostatný typ.

Ad hominem

*„Víte, když jste blbej a myslíte si o sobě, že jste chytrý tak logicky počítáte, že ostatní jsou trochu míň chytrější než vy, akorát u těchletých gaunerů je to důležitý, protože oni jsou někdy tak blbý, že někdo blbější už skoro není.“*⁵⁸

(Ad personam)

Př.1 *„Víte, já jsem tento týden byl v Ostravě, respektive v Karvině, a úplně chápu tamní lidi, že nevěří politikům ani nos mezi očima. Tady máme pana Sobotku, který v té kauze jel také, zobrazeného jako Lorda Voldemorta.“*⁵⁹

Tento příklad zesměšňuje pana Sobotku, protože pan Soukup v dané situaci ukazuje jeho photoshopem upravenou fotku, na které má nos jako Voldemort z filmu Harry Potter, přičemž tato postava představuje čiré zlo.

(Tu quoque)

Př.2 *„Ano šéfe, rozumím tvému obvinění, že jsem ukradl firemní počítač. To už nemáš žádné argumenty, že mě musíš takhle falešně obviňovat? A co těch pět milionů, které jsi sám zproněvěřil?“*⁶⁰

Nálepkování

Př. *Prostě ten Krejčíř to má v sobě, kam přijede ať je to Česko, ať jsou to Seychelly, Jihoafrická republika, je to prostě gauner. Je to v něm.*⁶¹

⁵⁶ SCHOPENHAUER, Arthur. Eristická dialektika čili Umění dostat v každé debatě za pravdu, 1993.

⁵⁷ J. Bartošek, Jazyk současné české politiky, 1994, str. 39.

⁵⁸ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-22]. 41:58 – 42:10 min.

⁵⁹ Kauzy Jaromíra Soukupa z 7. 4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-24]. 8:04 – 8:12 min.

⁶⁰ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 164.

⁶¹ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-22]. 8:25 – 8:32 min.

2.4.2.3. Argumentum ad auditores

Lotko *argumentum ad auditorem* vysvětluje jako způsob argumentace, kdy se řečník snaží získat posluchače na svou stranu mimologickým zdůvodněním, kterým působí na jejich city (většinou rétorickými otázkami), aby je demagogicky přesvědčil a získal.⁶² Szymanek na to nahlíží velice podobně a dodává, že tento eristický obrat má základ v diskusi, která se odehrává za přítomnosti publika. Pokud má jedna strana větší sympatie publika, může to být nebagatelizovatelný trumf, obzvláště pak v případě nezkušené protistrany. V úzkém slova smyslu se *argumentum ad auditores* nedá považovat za argument, nýbrž je to metoda vyvolávající nátlak na oponenta.⁶³

U tohoto typu nevěcné argument bohužel není možné uvést konkrétní příklad, protože Jaromír Soukup ho ve sledovaných dílech nepoužil a nebyl k dohledání ani v literatuře.

2.4.2.4. Argumentum ad ignorantiam

Szymanek rozděluje argument *ad ignorantiam* (z lat. odvolávající se na neznalost) na dvě možnosti. První, v níž na základě faktu, že není prokázáno nějaké tvrzení (protivník toho nemusí být schopen), usuzuje na nepravdivost daného tvrzení. Tento typ argumentu je možné použít jak při „obraně“, tak při „útku“. ⁶⁴ Podle Lotka tento způsob využívá nekompetence a neznalosti posluchačů, případně protistrany. ⁶⁵ Druhá možnost je zneužití důvěry protivníka v diskusi odvoláváním se na nepravdivé premisy nebo takové, kterým on sám nevěří či si není jist a využije tak nevědomosti a ignorance protistrany. ⁶⁶

Př.1 „*Všechno, co je psáno v Bibli je pravda – nikdo nedokázal opak.*“⁶⁷

Př.2 „*Patří to této firmě, která je registrovaná v Lucembursku, tam se mimo jiné totiž nedá najít skutečný vlastník. ... tak tomu se říká transparentní převod. Nikdo nedokáže dopátrat ani jednoho vlastníka, konečného vlastníka z těchto firem.*“⁶⁸

⁶² Lotko, E. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 133.

⁶³ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 55.

⁶⁴ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 62.

⁶⁵ Lotko, E. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 133.

⁶⁶ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 63.

⁶⁷ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 62.

⁶⁸ Kauzy Jaromíra Soukupa z 7. 4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 56:20 – 57:26 min.

2.4.2.5. Argumentum a contrario

Argument (z lat. Argument z protikladu, z opačného), který se dá vysvětlit dvěma způsoby, jedním je logické vyvrácení tvrzení pomocí důkazu jeho popření neboli negace. Výklad *a contrario* sděluje, že ustanovení P se týká pouze a výlučně subjektů, které se nacházejí v předpisem vymezené situaci S. Tento typ argumentace nemá charakter logického odvození, avšak stanoví interpretační odkaz, jehož využití pro daný předpis musí být podepřeno usuzováním, které zohledňuje jiné právní předpisy, zásady, okolnosti vydání předpisu – záležitost má často složitý kontext. Szymanek vysvětluje tuto argumentační chybu na příkladu:

Př. „*Uznání předpisu, který brání kouření poblíž obchodu se vznětlivými látkami, se nebude týkat osoby, která tam zapálila oheň – v takové situaci se intencí zdůvodnění předpisu stala ochrana majetku obchodu před požárem. Pokud by se předpis, bránící se kouření, týkal terénu hasičské základny a byl by vydán s evidentním záměrem ochránit mládež před špatným příkladem, pak by se osoba, která by oheň v areálu zbrojnice zapálila, mohla bránit a contrario s tím, že by se jí tento předpis netýkal.*“⁶⁹

2.4.2.6. Argumentum a silentio

Szymanek uvádí dvojí chápání argumentu a silentio (kt. uvádí jako argumentum ad silentio). V prvním významu argument ztotožňuje s *argumentum a contrario*. Vzhledem k tomu, že však *a contrario* výše uvádíme jako argument z protikladu, budeme brát v potaz pouze druhou definici, na které se shoduje Szymanek i Lotko.⁷⁰ Konkrétně tedy na *argumentum a silentio* budeme nahlížet jako na argument, který zvažuje hypotézu o tom, že nastala nějaká událost E na základě mlčení svědků, absence zpráv nebo historických pramenů, které by potvrzovaly, že se událost E stala. Tento argument Szymanek prezentuje schématem:

Prameny Z₁, Z₂, ..., Z_n se nepamatují, že by Z nastalo.

*Proto: Z nenastalo.*⁷¹

Př.1 „*Kdo mlčí, zdá se, že souhlasí.*“⁷²

⁶⁹ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 53.

⁷⁰ Lotko, E. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 132.

⁷¹ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 69.

⁷² Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 168.

2.4.2.7. Argumentum ad misericordiam

Szymanek tento argument definuje jako odvolávající se na lítost, soucit během argumentace za účelem, aby se protistrana rozhodla pod vlivem nějakého citu. Ne každá prosba o lítost musí být nutně argumentačním klamem, ke zneužití většinou dochází tehdy, když racionální řešení diskutovaného problému nemá záležet na jakýchkoliv citech.⁷³ Nicméně ten, kdo použije tento argumentační klam podle Lotka vyvíjí snahu dosáhnout nějaké vzájemné smířlivosti.⁷⁴

Př.1 „*Je škoda, že ta práce generací horníků je navždy nebo ten konec těžby černého uhlí a de facto ta práce několika generací horníků, je tak trochu pošpiněna tím, co se s tím podnikem stalo.*“⁷⁵

Př. 2 „*Navrhuji to dneska trošku obrátit a začít tou druhou částí H systému, těmi lidskými příběhy, třeba příběhem paní Moniky Němcové, která patří mezi stovky obětí H systému. To je tahle dáma. A do teď není ani na vteřinu ochotná připustit, že by její dům, který postavila a skoro dvakrát zaplatila, bude muset opustit nebo zaplatit po třetí.*“⁷⁶

2.4.2.8. Argumentum ad metum

Argument odvolávající se na strach, zneužití něčí obavy, hrůzy nebo studu v persuasi. Tento způsob argumentace může vést k holdování různým pověrám, víře v jevy přinášející smůlu, zahrnuje také takzvaný instinktivní děs před neznámem, tedy před budoucností, změnami, takzvanou nejistotou zítřka. To všechno jsou podněty, které se dají snadno využít k propagandě či politické agitaci.⁷⁷

Př. 1 „*Já jsem si na tohohle výtečníka vzpomněl asi v polovině března, kdy se poprvé v našich médiích objevila zmínka, že by se tento gauner mohl vrátit z Jihoafrické republiky, kde sedí od listopadu 2013 za mřížemi, zpět do Česka. A když jsem si to v novinách přečetl, tak první, co mě napadlo, bylo tohle. To se asi dnes spoustě lidí přitíží, jinými slovy, že se spousta lidí začne bát toho, že se nám Radovan Krejčí vrátí. Ne, že by se báli Radovana Krejčíře, ale aby nezačal povídat.*“⁷⁸

⁷³ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 63.

⁷⁴ Lotko, E. Kapitoly ze současné rétoriky, 2009, str. 132.

⁷⁵ Kauzy Jaromíra Soukupa z 7. 4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 1:25 – 1:45 min.

⁷⁶ Kauzy Jaromíra Soukupa z 28. 2. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 5:22 – 5:42 min.

⁷⁷ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 63.

⁷⁸ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 00:59 – 1:27 min.

Př. 2 „*Takže se nemusíme bezprostředně bát, že by pan Krejčíř byl volný a odstěhoval se do Černošic, bát se musí ti politici, kteří mu ty podvody pomáhali, dělat, ty se asi bát musej.*“⁷⁹

2.4.2.9. Argumentum ad invidiam

Argumentace odvolávající se na nenávist adresáta vůči nějaké osobě, případně osobám. Jedná se o zneužití existující nenávisti a také předpojatosti za účelem, aby posluchač akceptoval tvrzení, které obsahuje negativní hodnocení osob, které jsou objektem silné averze.⁸⁰

Př. „*Přesně tak to bylo, pan Bakala je gauner, protože vylákal z lidí peníze, aby investovali peníze do jeho majetku slibem, že jim ho pak převede, pak to zase popřel. Je to jednání gaunerské, podle soudu. ... A navíc, pokud si myslíte, že se v panu Bakalovi hnulo svědomí, po tomhle rozsudku a rozhodl se to napravit, tak se mýlíte. Ani náhodou! Ani trošku! Prostě vůbec nic, pan Bakala je prostě gauner! ...za tohle, co provedl horníkům s těmi byty zůstane prostě gaunerem.*“⁸¹

2.4.2.10. Argumentum ad populum

Demagogická argumentace používaná k získání davu, složeného z prostých posluchačů, který není schopný sledovat komplikovaná abstraktní vyvození. Řečník většinou používá stereotypy, zjednodušené myšlenkové postupy, které odpovídají způsobu myšlení davu.⁸² Švandová dodává, že do této podkategorie také řadíme apel na osobu, aby „nešla proti proudu.“ Používá fráze typu „každý to dělá.“⁸³ Typické příklady takovéto argumentace potkáváme ve sféře politické agitace nebo v reklamě. Szymanek zmiňuje několik vybraných obrátů. Může to být vlastní prezentace sebe samotného jako někoho, kdo má stejné nebo podobné starosti, zájmy jako posluchač, hra role „rovného chlapa.“ Dalším obratem *ad populum* může být ukázání stoupenců opačných názorů těch, kteří nepatří mezi „své,“ jsou bezectní, nemají zdravý rozum. Szymanek dále uvádí, že argument *ad populum* se může odvolávat na prezentaci veškerých potíží jako výsledku ničemných snah protivníků (např. tajných organizací, spiklenců atd.) Odvolávání se na pocity hrdosti spojené s výkonem povolání, místem bydliště, národností je také jedním z typů *ad populum* (př. K horníkům – „profese horníka je hodna nejvyšší úcty“), dále pak buď předkládání přehnaných a absurdních požadavků davu jako oprávněných a čestných (př. „chceme pouze to, co nám patří – nic víc“) nebo namlouvání davu, že šlechtnost

⁷⁹ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26].

⁸⁰ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 63.

⁸¹ Kauzy Jaromíra Soukupa z 7. 4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 52:44 – 54:26 min.

⁸² Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 65.

⁸³ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 166.

a vysoké morální hodnoty jsou dokázány trváním na názorech a požadavcích, které jsou pro ně výhodné. Naopak rezignace na ně bude něčím nedůstojným (př. „Nikdy se nevzdáme, budeme bojovat až do úplného vítězství.“). Podle Szymanka sem patří i odvolávání se na vládnoucí módu, všeobecné mínění a zájmy (př. „tohle mají všichni“, „teď se nosí tohle“). A v neposlední řadě Szymanek popisuje poslední podtyp *ad populum* a to odvolávání se na snobismus, chuť patřit k elitní, vedoucí skupině (př. „tuto kosmetickou řadu používají ty nejhezčí ženy na světě“).⁸⁴

Př.1 „*A náš dnešní hlavní gauner Zdeněk Bakala, tady máme pana Bakalu vysmátého s doutníčkem, jak je u něj zvykem, si užívá peněz a my tu za něj řešíme špínu. Já vím, už je to někdy otravné, ale ten Bakala je opravdu gauner.*“⁸⁵

Př.2 „*My jsme se tam se ženou také tehdy jeli podívat a chtěli jsme si ten dům koupit, ještě že jsme to neudělali.*“⁸⁶

2.4.2.11. Argumentum ad verecundiam

Szymanek definuje tento typ argumentace jako **nejasný argument autoritou**, který apeluje na nesmělost, strach, respekt, který může daná autorita mít. Cílem většinou bývá znejistit protivníka slavným nebo autoritativním jménem, dále známým citátem, odborným názorem nebo tituly děl. Znejistění oslabuje kritičnost adresáta, který následně není schopen analyzovat a zvažovat důkazy, protože se podrobuje psychologickému vlivu.⁸⁷ Švandová doplňuje, že tato argumentace zneužívá nesmělosti a důvěry posluchačů, jejich ostýchavosti vyslovit pochybnosti o tom, co se vydává za důvěryhodný zdroj informací, a není jím.⁸⁸ Bartošek tento typ argumentace označuje vyloženě jako „Argumentaci falešnou autoritou.“⁸⁹ Budu však tento dílčí typ sledovat pouze jako *argumentum ad verecundiam*, abych jasně stanovila typologii pro zjednodušení analýzy.

Př.1 Příkladem falešné autority je Jaromír Soukup sám osobě, protože ačkoliv má vystudovaná práva a je to společensky vysoce postavená osoba, pravděpodobně není expertem ve všech oblastech, kterým se v Kauzách věnuje. Vzhledem k tak komplexním problematikám, které jsou

⁸⁴ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 64-65.

⁸⁵ Kauzy Jaromíra Soukupa z 07. 04. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-24]. 7:02 – 7:20 min.

⁸⁶ Kauzy Jaromíra Soukupa z 28. 2. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 6:00 – 6:15 min.

⁸⁷ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 65.

⁸⁸ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 167.

⁸⁹ J. Bartošek, Jazyk současné české politiky, 1993, str. 46.

náplní sledovaných dílů, není možné, aby měl dostatečný přehled a souvislosti, které by byly potřeba k následné interpretaci.

Př.2 „*Ruku na srdce, opravdu si myslíte, že po tom, co jste slyšeli chování tohoto pána v jihoafrické věznici myslíte, že by něco podobného udělal nějaký čutálista, fotbalista nebo nějaký manažer fotbalu, kterému nevzali hráče? Já nevím, já o tom silně pochybuju. Já tedy tak nějak cítím, tedy asi podle mého názoru, s velkou mírou pravděpodobnosti, to byl pan Krejčíř.*“⁹⁰

2.4.2.12. Argumentum ad absurdum

Jedná se o argument odvolávající se k absurdnímu. Szymanek tento typ argumentu definuje dvojím způsobem. Zaprvé jako argument, v jehož předpokladu se využívá faktu, že nutným důsledkem přijetí nějakého tvrzení Z je přijetí nějakého jiného tvrzení A, které je zároveň nepřijatelné a absurdní.⁹¹ Zadruhé jako jednu z interpretačních směrnic užívaných v právnických úvahách, kterou není třeba vysvětlovat, protože v rámci práce není relevantní. Podle Szymanka se může argument *ad absurdum* odvolávat k úvahám *reductio ad absurdum*⁹² nebo *reductio ad falsum*.⁹³ V takovém případě vede správnost argumentu k nepravdivosti nějaké věty. Naopak v případě, kdy je spornou otázkou rozhodnutí nebo uznání normy jako zavazující, se často pomocí argumentu *ad absurdum* dokazuje akceptování něčeho (stavu věcí, normy) z neakceptovatelného důvodu.⁹⁴

Př.1 „*Kdybychom měli uznat za správný bezpodmínečný zákaz zabíjení zvířat, pak bychom tím uznali za správný zákaz zabíjení tasemnic a jiných cizopasníků*“.⁹⁵

Př. „*Tedy osobně jako právník bych nechtěl být v kůži soudců, protože spravedlivé řešení dneska neexistuje.*“⁹⁶

⁹⁰ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-22]. 24:35 – 25:00 min.

⁹¹ Absurdní – lat. Absurdus znamená nevěcný, nelogický, nesmyslný. Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 23, 53.

⁹² Lat. Dovedení k absurdu, uvažování, které vede k vyvrácení tvrzení pomocí z něj vyplývajících dvou sporných závěrů. (Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003 str. 281)

⁹³ Jedná se o log. Metodu prokázání nepravdivosti nějakého tvrzení vyvozením nepravdivého závěru z něj samotného. (Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 282.)

⁹⁴ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 54.

⁹⁵ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 54.

⁹⁶ Kauzy Jaromíra Soukupa z 28. 02. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 19:33 – 19:43 min.

2.4.2.13. Argumentum ad amicitiam

Jedná se argument, který se odvolává v prosbách a žádostech na přátelská pouta, která spojují osobu, od níž se věc žádá a žádajícího samotného, vysvětluje Szymanek. Tento typ přesvědčování apeluje na přátelství: „přece to pro přítele uděláš, známe se už tolik let.“ Na takové žádosti není nic špatného, dokud se žádost nepřeklene za určitou hranici, tvrdí Szymanek.⁹⁷

Př. „*Přece to pro přítele uděláš.*“ „*My dělostřelci si přece musíme pomáhat.*“⁹⁸

2.4.2.14. Argumentum ad consequentam

Argument odvolávající se na následky, ve kterém se ukazuje, že následkem tvrzení (logickým nebo příčinně-důsledkovým) byly, jsou a případně budou nějaké dané jevy (situace, stavy, ...), které jsou špatné, nevýhodné, neakceptovatelné a jejichž závislost má hovořit pro odmítnutí daného tvrzení, definuje ve svém terminologickém slovníku Szymanek.⁹⁹

Př.1 „*Pokud by nebyl Bůh, bylo by to opravdu hrozné – nic by nemělo smysl; proto: Bůh existuje.*“

Př. 2 „*Determinismus není správný; jeho správnost by přece znamenala absenci odpovědnosti: vynucení slušného chování lidí by bylo bezúčelné, nebylo by možno trestat darebáky.*“¹⁰⁰

2.4.2.15. Argumentum ex concessis

Szymanek definuje tento typ jako argument spočívající na premisách, v něž věří osoba, již je argument adresován. V některém případě mohou být dané premisy objektivně nepravdivé a nepřijatelné pro argumentujícího samotného.¹⁰¹ Švandová toto definuje jako tvrzení, ve kterém hledáme, zda to není v rozporu s tím, co dotyčný tvrdil dříve, nebo s tím, jak se sám chová, nebo s tím co uznává společnost.¹⁰²

Př. „*Z faktu, že pan X je předsedou organizace „Smrt vrahům“, vyplývá důležitý závěr, že není odpůrcem použití trestu smrti.*“¹⁰³

⁹⁷ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 54.

⁹⁸ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 54.

⁹⁹ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 56.

¹⁰⁰ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 56.

¹⁰¹ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 70.

¹⁰² Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 167.

¹⁰³ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 70.

2.4.2.16. Amfibolie

Szymanek ve svém terminologickém slovníku uvádí, že se jedná o mnohoznačný výraz, jehož výstavba neumožňuje určit, která z několika možných syntaktických konstrukcí byla při jeho vytváření použita. Často v těchto výrazech chybí odpovídající jazykové prostředky a kvůli tomu tak může chybět propojení mezi danými výrazy či skupinami výrazů. Szymanek dále popisuje tři typy amfibolie, to však v rámci cíle práce není stěžejní, uvádět je tedy nebudu. Někdy jeden z významů amfibolického výrazu může být natolik absurdní, že je poté snadnější domyslet, který význam měl interpretující na mysli.¹⁰⁴ Švandová tento typ definuje celkem zjednodušeně, ale Szymankovu definici potvrzuje a amfibolii definuje jako větu, která je jako celek víceznačná a může tak být pochopena různými způsoby.¹⁰⁵

Př.1 „*Druhá část toho podvodu spočívala v tom, že si prodejci nechávali vyplácet od státu část daně za skutečný či fiktivní vývoz nafty do zahraničí, rozumíte, ta daň se vracela od státu, pokud jste tu naftu nebo ten olej vyvezli do zahraničí. Takže k nám z venku doputovala nafta, která se přejmenovala na topný olej, na což byl jaksi první přísun do správných kapes a poté se onen údajný topný olej znovu proměnil na naftu, papírově přes desítky firem, fakturačně a různými prohlášeními, a ta se vyvezla ven, a to plynuly do správných kapes další miliardy ze státní pokladny, takové perpetuum mobile. Mě na tom ani tak nezaujalo už dříve, že to není příliš složité, je to jenom náročné na počet lidí, že musíte mít hodně bílých koní a počet různých firem a faktur a tak dále.*“¹⁰⁶

2.4.2.17. Falešná stopa

Ang. *red herring*¹⁰⁷ neboli lstivá taktika spočívající v předkládání argumentace, která ji odvrací od skutečného tématu. Podobnou metodou propagandistického boje v širokém veřejném fóru je hledání takzvaného náhradního tématu, je-li pro dotyčného téma nevhodné nebo nepříjemné.¹⁰⁸ Švandová dodává, že řečník se většinou snaží uvést nerelevantní, případně sekundární důvod a tím odvést pozornost od důvodu hlavního.¹⁰⁹

¹⁰⁴ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 27.

¹⁰⁵ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 167.

¹⁰⁶ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-22]. 27:36 – 28:29 min.

¹⁰⁷ *Red herring – tento název pochází z loveckého žargonu: abychom se vyhnuli roztrhání chycené lišky psy, odpoutává se jejich pozornost pomocí předhozeného sledě. (Szymanek, 2003.)*

¹⁰⁸ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 136.

¹⁰⁹ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 169.

Př. A: „*Je dostatečně prokázáno, že použití trestu smrti nesnižuje počet zločinů, za něž hrozí tento trest, nebo doopravdy musím citovat vědecké práce, věnované tomuto problému?*

B: *A přemýšlel jste nad tím, co cítí oběti zločinů – členové rodin, kteří musí coby daňoví poplatníci platit vrahovi syna nebo otce živobytí?*“¹¹⁰

2.4.2.18. Omyl z nesprávné příčiny

Podle Szymanka se v této argumentaci často vyskytují premisy, které se odvolávají na příčinné – následkové vztahy, kvůli kterým je vhodné provést výčet typických omylů v oblasti správného nalézání vztahu.¹¹¹ Švandová tuto problematiku definuje jako falešnou příčinu, tedy takovou, o níž si myslíme, že vyvolává určitý následek, ale pravou příčinou přitom není.¹¹² K této chybě (angl. *False cause*) se dá podle Westona dojít kvůli několika důvodům. Prvním může být domýšlení si určité spojitosti mezi událostmi, přičemž daná spojitost nemusí vůbec existovat. Druhým důvodem v určitých situacích může být fakt, že dvě korelované události mají stejnou příčinu. Weston dále zmiňuje, že sledované události se také mohou ovlivňovat navzájem. Posledním důvodem je buďto neznámá příčina, jelikož není možné ji jednoznačně určit, protože je příčina velmi komplexní, anebo se objevuje více příčin, které mohou být propojeny.¹¹³

Př.1 „*Ale to jsme hovořili o těžbě uhlí, o tom byznysu OKD, který mimochodem příští rok skončí, nejen vinou Zdeňka Bakaly, ano, on tomu podniku dal, co proto, to jo, ale po dlouhých letech, příští rok definitivně, možná po desítkách let a staletích, skončí těžba černého uhlí.*“¹¹⁴

2.4.2.19. Strašák (angl. straw man)

Szymanek tuto argumentační chybu popisuje jako jeden z eristických triků, který spočívá v deformaci tvrzení protivníka za účelem ho jednoduše porazit. Často se jedná o zobecnění tezí oponenta nebo případné rozšíření mimo jím zamýšlené meze.¹¹⁵ Švandová toto definuje jako karikování názorů opačné strany.¹¹⁶ V rámci této argumentační chyby Szymanek upozorňuje, že nadsázka v citaci oponentových tvrzení nemusí nutně být nepoctivým eristickým trikem,

¹¹⁰ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 136.

¹¹¹ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 221.

¹¹² Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 168.

¹¹³ A. Weston. A Rulebook for Argument, 2000, str. 36-39.

¹¹⁴ Kauzy Jaromíra Soukupa z 7. 4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 1:10 – 1:20 min.

¹¹⁵ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 299.

¹¹⁶ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 170.

protože v některých situacích bývá naopak efektivním prostředkem srozumitelné formulace kritiky, což následně může ulehčit oponentovi pochopit podstatu dané námítky.¹¹⁷

Př.1 „*A: Rozhodujícími činiteli při výběru kandidáta na prezidenta nemusí být barva košile, oholená tvář nebo příjemný výraz.*

B: Proč soudíš, že prezidenty se mají stát výhradně trudovití ve špinavých košilích?“¹¹⁸

2.4.2.20. Petitio principii

Szymanek ve svém terminologickém slovníku popisuje tento typ jako jednu z logických chyb, kterou rozlišil Aristoteles. Nezávisí na jazyce, ale jedná se o chybu v odvození. Spočívá v tom, že v odvození, které má teprve prokázat danou tezi T, je použita nepravdivá premisa, která je většinou neméně podobná než samotná teze T.¹¹⁹ Švandová u tohoto typu argumentace (z lat. vyžadování počátku, vyžadování důkazového důvodu) zmiňuje, že se závěr může objevit jako nedokázaný začátek dokazování, což znamená, že se objevuje jako premisa.¹²⁰ Švandová dále vysvětluje: „*Co má být dokázáno, nemůže se dokázat tím, že to budeme předpokládat.*“¹²¹ Szymanek, Weston i Bartošek se shodují, že existuje zvláštní případ této argumentační chyby a to takzvaný **bludný kruh v důkazu** (lat. *circulus in probando, circulus vitiosus*), který může spočívat ve využití buď teze T k prokázání té stejné teze nebo také k prokázání triviálního tvrzení, které je s tou danou tezí synonymní.¹²²

Př.1 „*Mudrc je vždy šťastným člověkem, neboť kdyby nebyl šťastný, nebyl by mudrc, neboť každý mudrc je šťastný.*“

Př. 2 „*Lidé jsou ničemní, protože lidská povaha je zkažená, a to, že lidská povaha je zkažená, lze nejlépe poznat z ničemnosti lidí.*“¹²³

2.4.2.21. Chybná analogie

Jedná se o logické usuzování odvolávající se na podobnost, která může být logiky mylná a problematická. Szymanek konstatuje, že usuzování pomocí analogie tedy může být zatíženo možností získání nepravdivého závěru.¹²⁴ Švandová tuto chybu nazývá povrchní analogie, ta

¹¹⁷ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 299.

¹¹⁸ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 299.

¹¹⁹ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 247.

¹²⁰ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 139.

¹²¹ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 12.

¹²² Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 247.

¹²³ Oba příklady – Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 248.

¹²⁴ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 155.

je velice podobná argumentu z analogie, konečné tvrzení ale tímto argumentem nemůže být zcela podpořeno, protože jsou pro připodobnění využity takové příklady, které nejsou zcela relevantní tomu, co by argumentující chtěl prokázat. Pokud je připodobnění příliš obecné, tato situace může nastat poměrně často.¹²⁵

Jistou podobnost s povrchní analogií vykazuje i záludnost, kterou v knize *Eristická dialektika* popisuje Arthur Schopenhauer. Tento zálud spočívá v rozšíření oponentova tvrzení přes jeho nastavené hranice. Dochází k zobecnění, kde platí, že čím obecněji je tvrzení vyjádřeno, tím se ocitne pod větším množstvím útoků.¹²⁶

Př.1 „*Když byla provedena první transplantace srdce, byl oslavován Ch. Barnard a ne jeho skalpel. Byl to Kain, který podle Bible zabil Abela, nikoli kámen. Proč tedy nasloucháte pseudoliberalům, kteří dávají za zločinnost zbráním, a ne lidem, kteří je používají?*“¹²⁷

2.4.2.22. Entyméma

Jedná se argument, který by měl být deduktivní. Nejsou v něm však uvedené jedna či více premis, jejichž doplnění a následný důmysl je ponechán na příjemci argumentu. Může tak dojít k utajení věcné závadnosti argumentu.¹²⁸

Př.1 „*Hloupě vypadající politik má malou šanci zvítězit ve volbách, proto má pan X malou šanci ve volbách zvítězit.*

2.4.2.23. Omyl formální

Logická chyba v úsudku (lat. non sequitur – nevyplývá), která by měla být deduktivní a měla by spočívat na mylné domněnce, že závěr logicky vyplývá z premis – přičemž o takové vyplývání podle Szymanka nejde. K takovému omylu dojde, pokud bude použito odvozovací pravidlo, které není logickým pravidlem.¹²⁹

Př.1

Jestliže lék byl účinný, pak se nemocný uzdravil.

Nemocný se uzdravil.

¹²⁵ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 173.

¹²⁶ SCHOPENHAUER, A. Eristická dialektika. Praha: Pokrok, 1927, str. 23-24.

¹²⁷ Jelínek, Švandová. Argumentace a umění komunikovat, 1993, str. 173.

¹²⁸ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 122.

¹²⁹ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 214.

tedy: Lék byl účinný.

2.4.2.24. Omyl logický ve výpovědi

Szymanek logický omyl ve výpovědi rozděluje na několik typů, které si uvedeme, ale budeme je sledovat jakožto jeden dílčí typ a pro zjednodušení ho v tabulce pojmenujeme jako *omyl logický*. První, který uvedu je **omyl syntaktické nespojitosti**, kde jsou užity členy, které nejsou navzájem propojeny správnými gramatickými vztahy. Chyba tedy nastane tehdy, kdy začátek výroku je frází, jež pochází z jiné syntaktické konstrukce než zakončení. Dále Szymanek uvádí **omyl skutečné mnohoznačnosti**; nepřipustné seskupení slov, které znamená chybu objevující se ve výpovědi, v níž smysl jednotlivých složek, tedy slov či obrátů, si navzájem protirečí. Jedním z uvedených omylů je také zamlčení, **aliovokace** (lat. *alius* – jiný, *vocatio* – pojmenování, popis), což představuje výpověď, která říká něco jiného, než chtěl autor říct. Aliovokace většinou podle Szymanka vznikne v důsledku neznalosti významů slov nebo jejich neopatrného užívání. Jako poslední dva typy logického omylu ve výpovědi zmiňuje Szymanek **chybu v nesrozumitelnosti**, která vzniká, když celý výrok nebo jeho část nemá uchopitelný smysl, případně není-li tento smysl zřetelný.¹³⁰ Poslední uvedený pojem je chyba v definování (lat. *ignotum per ignotum*), což může být vysvětlování významu pomocí slov, které adresát nezná, dále nejasná definice, která může být přednesena nesrozumitelným způsobem, může se také jednat o mnohoznačnou definici. Také sem Szymanek řadí *idem per idem*, kde je použito slovo, které by teprve mělo být definováno nebo se jedná o slovo, které z něj bezprostředně pochází.¹³¹

Př. 1 „*Mě na tom ani tak nezaujalo už dříve, že to není příliš složité, je to jenom náročné na počet lidí, že **musíte mít hodně bílých koní** a počet různých firem a faktur a tak dále.*“¹³² (Konkrétně se jedná o mnohoznačnost.)

¹³⁰ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 218-220.

¹³¹ Szymanek. K. Terminologický slovník Umění argumentace, 2003, str. 157.

¹³² Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-22]. 27:36 – 28:29 min.

Praktická část

3. Metodologie

V praktické části se věnuji analýze 6 dílů, v přepočtu 3,94 hodin (236 min a 38 s) pořadu Kauzy. Vzhledem k tomu, že Jaromír Soukup se v dílech vrací ke stejným a převážně politickým kauzám, výběr dílů se týká hlavně tří kauz. První probíranou kauzou je H systém, druhým tématem je podnikatel Radovan Krejčíř a třetím vybraným dílem byl nejstarší díl pořadu Kauzy, který se zabývá korupční kauzou Vidkun a Tesco software. Jelikož argumentační chyby mohou být jak útokem argumentujícího, tak jeho obranou vůči argumentačnímu útoku jiné osoby, vybrala jsem tedy nejen monologické výstupy J. Soukupa, ale i díly, kde vede dialog, konkrétně rozhovor s pozvaným hostem. Vzorkem jsou tedy čtyři monologické díly a dva dialogické, abych nezúžila výzkumný vzorek.

Předmětem práce je pouze argumentace pana Soukupa, nebudu tedy sledovat argumenty, které použijí hosté. V práci se zaměřím především na hlavní cíl, čímž je zjistit, zda se v pořadu Kauzy objevuje nevěcná argumentace. Uvedu také přesný celkový počet zaznamenaných typů nevěcné argumentace, nastavených v teoretické části. Poté se zaměřím na cíle dílčí.

První dílčí cíl je zjištění, jaký je Soukupův nejužívanější typ nevěcné argumentace ve sledovaných dílech, jednak v každém sledovaném díle jednotlivě a jednak v celkovém materiálu. Dalším dílčím cílem bylo zjistit, ve které epizodě se Jaromír Soukup dopustil nejvíce argumentačních chyb.

Analýza byla provedena na základě odborné literatury, která byla členěna pomocí výše uvedené typologie. Tvzení J. Soukupa jsem se snažila řadit chronologicky a pokud to bylo žádoucí, byl doplněn kontext Soukupovy výpovědi, aby to dávalo smysl.

Sumarizace kvantitativně získaných dat je uvedena v tabulce pro zajištění přehlednosti, kde komparací určím dílčí cíl bakalářské práce a to, zda se vyskytovaly nějaké dílčí typy nevěcné argumentace více než jednou a díky konkrétním číslům v analýze uvedu přesný počet výskytu.

4. Analýza jednotlivých dílů pořadu Kauzy

Na základě získaných znalostí z odborné rešerše se v této kapitole budu snažit správně zanalyzovat vybraný materiál v podobě 6 epizod pořadu Kauzy Jaromíra Soukupa, kde uvedu

veškeré nalezené dílčí typy nevěcné argumentace. Souběžně budu zjištěná data doplňovat do sumarizační tabulky.

4.1.Díl 6. 12. 2017

Jedná se o nejstarší díl, dostupný v online archivu TV Barrandov, ve kterém se Jaromír Soukup věnuje korupční kauze nazývané Vidkun, ve které šlo o trestní řízení vedené proti určitým policistům pro podezření z trestné činnosti, kterou se měli údajně zpronevřit jejich poslání a neplnit tak policejní přísahu. Dále se zabývá kauzou týkající se Tesco software, které mělo na starost údajně zmanipulované veřejné zakázky na informační systémy, kde se Soukup snaží rozebrat údajně jednotlivé účastníky a také celkově její pozadí.

Jaromír Soukup se hned v úvodu dopouští argumentační chyby, a to **argumentum ad populum**, které ve sledovaném dílu použije dvakrát: „*My v televizi Barrandov si zakládáme na tom, že ctíme zákon a nasloucháme divákům, takže žádné podobné experimenty. Dokud tady budu, nebudou. To vám slibuji.*“¹³³ Zde Soukup poukazuje na to, že veřejnoprávní televize dle jeho názoru není vůbec objektivní, přičemž se podbízí posluchačům, že on a TV Barrandov tu pro ně je, narozdíl od jiných. Zároveň apeluje na diváky, že jim naslouchá.

„*Hodně to o těch lidech vypovídá... Je to normální? Děláte to také?*“¹³⁴ Soukup chce pravděpodobně těmito otázkami směrem k publiku podtrhnout zločinné chování aktérů v kauze a zdůraznit ho tak.

Soukup zde také dvakrát použil **argumentum ad hominem**, pomocí kterého v podstatě uráží účastníky řešené kauzy.

„*Za normálních okolností, totiž když k vám vrazí policie, tak jste alespoň trošku překvapeni, že. Člověk nemusí být zrovna Kolombo, aby mu došlo, že to tam někdo musel vědět.*“¹³⁵

„*David Tesařík kontaktoval ze své německé sim karty jiné německé číslo. I dětem z policejní akademie by asi došlo, že této zprávě asi musela předcházet nějaké jiné komunikace.*“¹³⁶

4.2.Díl 28. 2. 2021

Díl ze dne 28. února je věnován kauze H-System, která se považuje za jeden z největších stavebních projektů, který nebyl nikdy dokončen. Firma H-Systém měla v letech 1993-1997

¹³³ Kauzy Jaromíra Soukupa z 6.12. 2017. Barrandov.tv [online]. 2017 [cit. 2023-11-1]. 1:10 – 1:20 min.

¹³⁴ Kauzy Jaromíra Soukupa z 6.12. 2017. Barrandov.tv [online]. 2017 [cit. 2023-11-1]. 13:00 – 13:08 min.

¹³⁵ Kauzy Jaromíra Soukupa z 6.12. 2017. Barrandov.tv [online]. 2017 [cit. 2023-11-1]. 10:23 – 10:41 min.

¹³⁶ Kauzy Jaromíra Soukupa z 6.12. 2017. Barrandov.tv [online]. 2017 [cit. 2023-11-1]. 11:20 – 11:28 min.

původně vystavět byty a domy v obcích nedaleko Prahy. Kvůli údajnému podvodu a zpronevěře bylo zahájeno stíhání pachatelů, kde hlavním viníkem měl být pan Petr Smetka, který byl odsouzen. Zbytek pachatelů však trestu uniklo díky amnestii prezidenta republiky. Poškození klienti reagovali na konkurs společnosti založením Stavebního bytového družstva Svatopluk, jehož posláním bylo dosáhnout spravedlnosti a odškodnění.

„Navrhuji to dneska trochu obrátit a začít tou druhou částí H systému, těmi lidskými příběhy, třeba příběhem paní Moniky Němcové, která patří mezi stovky obětí H systému. To je tahle dáma. A do teď není ani na vteřinu ochotná připustit, že by její dům, který postavila a skoro dvakrát zaplatila, bude muset opustit nebo zaplatit po třetí.“¹³⁷

Soukup díky fotografii posiluje své vyjádření, které má vyvolávat v divácích lítost. Dopustil se tak argumentační chyby **ad misericordiam**.

Další pozorovanou chybou v argumentaci je **nálepka** „disidentka“¹³⁸. **Argumentum ad baculum** bylo také zaznamenáno a J. Soukup se pravděpodobně dopustil výhrůžky: „A já vám garantuju, že už teď pracujeme na tom, abychom pečlivě prozkoumali, co všechno tam bylo a co všechno se prodalo. To nezní jako výhrůžka.“¹³⁹

V tomto dílu se jednou objevila argumentace typu **ad populum**, opět tedy snaha o získání přízně posluchačů a diváků tím, že Soukup tvrdí, že také mohl být v té situaci jako poškození. Údajně se také zajímal o tyto stejné nemovitosti, ale zda je to pravda, to se bohužel prokázat nedá. Pravděpodobně se však jedná o manipulační techniku a připodobnění se davu.

„My jsme se tam se ženou také tehdy jeli podívat a chtěli jsme si ten dům koupit, ještě že jsme to neudělali.“¹⁴⁰

Posledním zjištěným dílčím typem v tomto sledovaném dílu Kauz Jaromíra Soukupa bylo **argumentum ad absurdum**. Soukup jde tímto tvrzením proti smyslu jeho pořadu, kde chce poukazovat na zločiny a nepravosti, jak se můžeme dočíst ve velmi stručném popisku pod každým dílem. Účel tohoto pořadu je pravděpodobně snaha o nějakou spravedlnost, alespoň v rámci veřejného mínění o aktérech figurujících v jednotlivých dílech pořadu.

¹³⁷ Kauzy Jaromíra Soukupa z 28. 2. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 5:22 – 5:42 min.

¹³⁸ Kauzy Jaromíra Soukupa z 28. 2. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 18:55 min.

¹³⁹ Kauzy Jaromíra Soukupa z 28. 2. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 21:55 – 22:26 min.

¹⁴⁰ Kauzy Jaromíra Soukupa z 28. 2. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 6:00 – 6:15 min.

„Tedy osobně jako právník bych nechtěl být v kůži soudců, protože spravedlivé řešení dneska neexistuje.“¹⁴¹

4.3. Díl 3. 3. 2021

Pro rozšíření vzorků jsem použila díl, ve kterém se vyskytuje dialog. J. Soukup si do tohoto dílu pozval investigativního novináře, moderátora a člena rady České televize Luboše Xavera Veselého, který vydal svou knihu o určitých politických kauzách.

V tomto díle zazněla pouze jedna argumentační chyba a to **nálepka**, opět směřovaná na Zdeňka Bakalu.

„...což je obrovské gauner.“

Jiné argumentační chyby ve sledovaném díle zaznamenány nebyly.

4.4. Díl 10. 3. 2021

Druhým dílem, kde je opět výskyt dialogu, byl zvolen díl týkající se kauzy H-Systemu a jehož hostem je advokátka JUDr. Hana Kordová Marvanová, která je zástupkyní některých z poškozených. V tomto sledovaném vzorku nebyla zaznamenána žádná argumentační chyby ze strany Jaromíra Soukupa.

4.5. Díl 17. 3. 2021

V této kauze se Jaromír Soukup zabývá činy Radovana Krejčíře, který je jeden z nejznámějších českých podnikatelů, který byl odsouzen za trestnou činnost a proslavil se svým útekem před policií.

J. Soukup hned v úvodní části použil **nálepku** „zlosyn“. ¹⁴² Další nálepka byl „*padouch*“ ¹⁴³

Argumentum ad hominem se v tomto sledovaném dílu objevil celkem čtyřikrát, kdy jednou šlo o urážku inteligence celníků „*celník není moc velký chytrák*“. ¹⁴⁴ Další argumenty tohoto typu jsou urážky, které doprovází Soukup kolážemi, kterými opět zesměšňuje osoby, o kterých v kauze hovoří. ¹⁴⁵

¹⁴¹ Kauzy Jaromíra Soukupa z 28. 02. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 19:33 – 19:43 min.

¹⁴² Kauzy Jaromíra Soukupa z 17.3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-11-2]. 0:55 min.

¹⁴³ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17.3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-11-2]. 12:20 min.

¹⁴⁴ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17.3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-11-2]. 38:27 min.

¹⁴⁵ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17.3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-11-2]. 3:35, 13:11, 37:30 min.

V tomto díle se objevuje i **argumentum ad populum** „je to nedůvěryhodný člověk, je to zločinec,” což je podle Szymanka v podstatě poukázání na stoupence, který je proti nim a neměli by mu za žádných okolností věřit.

J. Soukup dvakrát apeloval na možný strach pomocí **argumentum ad metum**, který by mohli diváci z Krejčíře mít.

*„Já jsem si na tohohle výtečníka vzpomněl asi v polovině března, kdy se poprvé v našich médiích objevila zmínka, že by se tento gauner mohl vrátit z Jihoafrické republiky, kde sedí od listopadu 2013 za mřížemi, zpět do Česka. A když jsem si to v novinách přečetl, tak první, co mě napadlo, bylo tohle. To se asi dnes spoustě lidí přitíží, jinými slovy, že se spousta lidí začne bát toho, že se nám Radovan Krejčí vrátí. Ne, že by se báli Radovana Krejčíře, ale aby nezačal povídat.“*¹⁴⁶

*„Takže se nemusíme bezprostředně bát, že by pan Krejčíř byl volný a odstěhoval se do Černošic, bát se musí ti politici, kteří mu ty podvody pomáhali, dělat, ty se asi bát musej.“*¹⁴⁷

Dále šla zaznamenat **amfibolie** „... onen údajný topný olej znovu proměnil na naftu papírově přes desítky firem, fakturačně a různými prohlášeními...”¹⁴⁸, z čeho vlastně nelze poznat, zda se ten topný olej opravdu proměnil na naftu nebo zda se tak změnil pouze papírově.

Soukup jednou použil i apel na nenávist **argumentum ad invidiam**, kde se snaží zdiskreditovat Radovana Krejčíře: „... je to nedůvěryhodný člověk, je to zločinec.“

Posledním zjištěným dílčím typem nevěcné argumentace v tomto dílu je **argumentum ad verecundiam**, kde se J. Soukup prezentuje jako někdo kompetentní, kdo je dostatečná autorita hodnotit daný problém, avšak daný trestní čin panu Krejčířovi prokázán nebyl a pan Soukup nemá žádný důkaz ke svému tvrzení.

*„Já nevím, já o tom silně pochybuju. Já tedy tak nějak cítím, tedy asi podle mého názoru, s velkou mírou pravděpodobnosti, to byl pan Krejčíř.“*¹⁴⁹

4.6. Díl 7. 4. 2021

Kauza OKD je jedna z největších kauz týkajících se privatizace. Tento spor běží přibližně od roku 2008, finanční újma zde dosahuje 35-50 miliard korun českých. V kauze figuruje okolo

¹⁴⁶ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 00:59 – 1:27 min.

¹⁴⁷ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26].

¹⁴⁸ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-22]. 27:36 – 28:29 min.

¹⁴⁹ Kauzy Jaromíra Soukupa z 17. 3. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-22]. 24:35 – 25:00 min.

44 000 bytů s téměř 100 tisíci nájemníky, jejichž privatizace byla dokončena v roce 2004. Hlavním jménem figurujícím v této kauze je Zdeněk Bakala, český podnikatel a investor, dále Bohuslav Sobotka, tehdejší ministr financí.

U J. Soukupa jsem zaznamenala nevěcnou argumentaci hned v úvodu, a to při seznámení s řešenou kauzou, kde v druhé minutě použil **omyl z nesprávné příčiny** a **argumentum ad misericordiam**.

„Ale to jsme hovořili o těžbě uhlí, o tom byznysu OKD, který mimochodem příští rok skončí, nejen vinou Zdeňka Bakaly, ano, on tomu podniku dal, co proto, to jo, ale po dlouhých letech, příští rok definitivně, možná po desítkách let a staletích, skončí těžba černého uhlí. Je škoda, že ta práce generací horníků je navždy nebo ten konec těžby černého uhlí a de facto ta práce několika generací horníků, je tak trochu pošpiněna tím, co se s tím podnikem stalo.“ (viz. Omyl z chybné příčiny)

Argument, který tvrdí, že Bakala dal společnosti, co proto, přičemž on by tedy mohl za to, že těžba bude ukončena, nebyl podložený a vzhledem k tomu, že se tak nestalo, tak zmiňovaná příčina je chybná. Apel na lítost můžeme zaznamenat v části tvrzení *„Je škoda, že...“*.

Argumentum ad hominem se objevilo v tomto díle celkem pětkrát, vždy pomocí photoshopem upravených koláží, které nějakým způsobem zesměšňují zmiňované podnikatele a politiky. Můžeme tedy vidět pana Bakalu jako lorda Voldemorta, dále pana Bakalu jako pytláka a také obrázek, který Soukup nazval „svaté trojice“.¹⁵⁰ J. Soukup také použil argument vůči chování pana Bakaly a naznačuje tak, že pan Bakala není vzdělanější než malé děti.

*„i malé dítě to ví“, „to dojde i žákovi matematiky, který má za sebou základy matematiky“.*¹⁵¹

V tomto díle jde celkem vidět, že Soukup apeluje k lidem na nenávisť k panu Bakalovi, kterou prohlubuje výrazy typu *„Gauner Bakala“*, *„takový bude navždy“*. Identifikovala jsem to tedy jako **argumentum ad invidiam**. (viz. příklad v typologii)

Dále bylo možné zaznamenat **argumentum ad populum**. Soukup se těmito výpověďmi pravděpodobně pokouší, aby diváci měli pocit, že jsou za jedno, že se jich to také týká nebo že to také nedělají.

¹⁵⁰ Kauzy Jaromíra Soukupa z 7.4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-11-1]. 8:04, 16:40, 19:44 min.

¹⁵¹ Kauzy Jaromíra Soukupa z 7.4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-11-1]. 14:30 - 14:50 min.

„Nyní ale pojďme ke společnému příběhu kauzy, která dostala název OKD – Byty. A pokud máte pocit, že se vás tento příběh nějak netýká, protože nebydlíte v Ostravě, tak se šeredně pletete. Tato kauza, ve které jeden gauner okradl za bílého dne více než sto tisíc lidí se totiž dotýká všech, kteří zde v Česku platí daně.“¹⁵²

*„A náš dnešní hlavní **gauner** Zdeněk Bakala, tady máme pana Bakalu vysmátého s doutníčkem, jak je u něj zvykem, si užívá peněz a my tu za něj řešíme špínu. Já vím, už je to někdy otravné, ale ten Bakala je opravdu **gauner**.“¹⁵³*

V výše uvedené výpovědi můžeme sledovat jednak **ad populum**, kde se Soukup prezentuje jako součást lidu, který za Zdeňka Bakalu řeší následky jeho činů a zároveň použil **nálepku** gaunera.

Přítomné bylo také **argumentum ad ignorantiam**: *„Patří to této firmě, která je registrovaná v Lucembursku, tam se mimo jiné totiž nedá najít skutečný vlastník. ... tak tomu se říká transparentní převod. Nikdo nedokáže dopátrat ani jednoho vlastníka, konečného vlastníka z těchto firem.“¹⁵⁴* Soukup apeluje na posluchače, že opravdu není možné dohledat vlastníky, ale za pomoci určitých údajů a souvislostí by pravděpodobně mělo být možné zjistit, kdo firmu vlastní, nutno podotknout, že to samozřejmě nebude možné u každého případu.¹⁵⁵

¹⁵² Kauzy Jaromíra Soukupa z 7. 4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 4:37 – 4:59 min.

¹⁵³ Kauzy Jaromíra Soukupa z 7. 4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-24]. 7:02 – 7:20 min.

¹⁵⁴ Kauzy Jaromíra Soukupa z 7. 4. 2021. Barrandov.tv [online]. 2021 [cit. 2023-10-26]. 56:20 – 57:26 min.

¹⁵⁵ Investigace. Online. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/openlux-kdo-jsou-opravdovi-majitele-lucemburskych-firem/> [cit. 2023-11-10].

Dílčí typy nevěcné argumentace	Díl 6.12.2017	Díl 28.2.2018	Díl 3.3.2021	Díl 10.3.2021	Díl 17.3.2021	Díl 7.4.2021	Celkem použito
Ad baculum	0	1	0	0	0	0	1
Ad hominem	2	0	0	0	4	5	11
Nálepkování	0	1	1	0	2	1	5
Ad ignorantiam	0	0	0	0	0	1	1
A contrario	0	0	0	0	0	0	0
A silentio	0	0	0	0	0	0	0
Ad misericordiam	0	1	0	0	0	1	2
Ad metum	0	0	0	0	2	0	2
Ad invidiam	0	0	0	0	1	1	2
Ad populum	2	2	0	0	1	2	7
Ad verecundiam	0	0	0	0	1	0	1
Ad absurdum	0	1	0	0	0	0	1
Ad amicitiam	0	0	0	0	0	0	0
Ad consequentiam	0	0	0	0	0	0	0
Ex concessis	0	0	0	0	0	0	0
Amfibolie	0	0	0	0	1	0	1
Falešná stopa	0	0	0	0	0	0	0
Omyl z nesprávné příčiny	0	0	0	0	0	1	1
Strašák	0	0	0	0	0	0	0
Petitio principii	0	0	0	0	0	0	0
Chybná analogie	0	0	0	0	0	0	0
Entyméma	0	0	0	0	0	0	0
Omyl formální	0	0	0	0	0	0	0
Omyl logický	0	0	0	0	1	0	1
Celkem nevěcných argumentů v díle/ nevěcné argumenty ve všech dílech	4	6	1	0	13	12	36

Závěr

Stanoveným hlavním cílem práce bylo zjistit, zda Jaromír Soukup používá nevěcnou argumentaci v pořadu Kauzy. Jelikož jsem nevěcnou argumentaci zaznamenala, můžeme tedy říci, že hlavní cíl byl splněn a podařilo se zjistit, že nevěcná argumentace v podobě jednotlivých dílčích typů se ve výstupech Jaromíra Soukupa vyskytuje. V souvislosti s hlavním cílem práce také uvedu celkový počet použitých nevěcných argumentů, který je celkem třicet šest. Prvním

dílčím cílem, který jsem si pro bakalářskou práci stanovila, bylo určit, jaký typ argumentace, z dvaceti čtyř sledovaných dílčích typů nevěcné argumentace, používá Soukup ve sledovaném materiálu nejvíce. Nejdříve se zaměříme na vyhodnocení jednotlivých dílů, kde díky přehledné tabulce bylo jednoduché ze sbíraných dat určit výsledek.

V první analyzované epizodě ze 6. 12. 2017 byly použity pouze dva typy nevěcné argumentace, oba dva mají stejnou četnost – dva, tudíž můžeme říct, že za nejpoužívanější budeme považovat *argumentum ad hominem* a *argumentum ad populum*. Ve druhé epizodě z 28. 2. 2021 se největší četnost objevila u *argumentum ad populum*, rovna číslu dva. Třetí epizoda ze dne 3. 3. 2021 má nejpočetnější výskyt argumentační chyby – *nálepkování*, která se vyskytla jako jediná, a to pouze jednou. Ve čtvrté epizodě z 10. 3. 2021 nebyl zaznamenán žádný ze sledovaných dílčích typů nevěcné argumentace. Předposlední sledovaná epizoda ze dne 17. 3. 2021 obsahuje nejvíce argumentačních chyb, tou nejpoužívanější zde byla *ad hominem*, které bylo použito celkem čtyřikrát. Výskyt argumentační chyby, která měla největší četnost ze všech sledovaných dílčích typů v posledním dílu pořadu, který byl vysílán 7. 4. 2021, se rovná číslu pět. Jedná se opět o *argumentum ad hominem*.

Dále přejdeme ke zhodnocení celkového materiálu, a to konkrétně jaký dílčí typ nevěcné argumentace se objevil nejčastěji. Na základě dat, získaných analýzou, můžeme vyhodnotit, že nejvíce používaným dílčím typem ve sledovaném materiálu je *argumentum ad hominem*, které jsem zaznamenala jedenáctkrát. Druhým nejvyužívanějším chybným argumentem bylo *argumentum ad populum*, jehož četnost je sedm.

Posledním dílčím cílem bylo zjistit, ve kterém ze sledovaných dílů pořadu Kauzy, se Jaromír Soukup dopustil nejvíce argumentačních chyb. Na základě výše uvedené tabulky můžeme vyhodnotit, že se jedná a předposlední sledovanou epizodu ze 17. 3. 2021, kde J. Soukup použil některé z dílčích typů nevěcné argumentace hned třináctkrát.

Na závěr bych ráda podotkla, že vzhledem ke zjištěným datům můžeme říci, že ve sledovaných epizodách došlo především k urážkám osob, kterými se v rámci řešených kauz Jaromír Soukup zabýval. Díky urážkám a dehonestování politiků a dalších aktérů, se Soukup snaží získat diváky, kterými také manipuluje pomocí argumentu *ad populum*. Na základě zjištěných dat nejde úplně říci, že Soukup používá převážně manipulativní techniky, protože v jednom sledovaném materiálu nebyl zaznamenán žádný ze sledovaných dílčích typů nevěcné argumentace, avšak nemůžeme ani konstatovat, že pan Soukup v epizodách s četností chybných argumentů rovnajících se nula, argumentuje úplně správně, protože ve dvou dialogických

epizodách bohužel k nějakému přílišnému argumentování a následnému oponování nedochází, materiál tak může být lehce zkreslený. Manipulativní techniky však přítomny jsou a dá se předpokládat, že některé typy nevěcné argumentace mohly být použity záměrně, například apely, které ovlivňují city a psychiku diváků.

Seznam použité literatury

BARTOŠEK, Jaroslav. Jazyk současné české politiky, Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1993. ISBN: 8070673311.

ČECHOVÁ, Marie. Současná česká stylistika. Praha: ISV, 2008. ISBN 8086642003.

JÍLEK, Viktor. Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009, ISBN 978-802-4422-183.

Klapetek, M. Komunikace, argumentace, rétorika, Praha, 2008. ISBN 978-80-247-2652-6.

Kraus J., Rétorika a řečová kultura. 1. vyd. Praha, 2004. ISBN 80-246-0898-7.

LOTKO, Edvard. Kapitoly ze současné rétoriky. 2. vyd., aktualiz. a rozš. Olomouc:

Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. ISBN 80-244-0796-5.

SCHOPENHAUER, Arthur. Eristická dialektika čili Umění dostat v každé debatě za pravdu, 1994. ISBN 80-85436-26-4.

ŠVANDOVÁ, Blažena a Milan JELÍNEK. Argumentace a umění komunikovat. Brno:

Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2186-1.

SZYMANEK, Krzysztof, Krzysztof A. WIECZOREK a Andrzej S. WÓJCIK. Umění argumentace: úlohy na zkoumání argumentů. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, ISBN 80-244-0834-1.

SZYMANEK, Krzysztof. Umění argumentace: terminologický slovník. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0699-3.

Elektronické zdroje

WESTON, Anthony. ARulebookfor Arguments [online]. Third edition.

Indianapolis/Cambridge: Hackett Publishing Company, 2001. ISBN 0-87220-553-3.

Dostupné z

https://tiffanydimatteo.weebly.com/uploads/3/0/4/4/30448982/a_rulebook_for_arguments__3rd_ed_.pdf

